

Hrvatski državni arhiv
Savjetodavna služba
Radna grupa za obradu i opis arhivskog gradiva
Zagreb, srpanj 2009.

Upute za minimalni skup opisnih podataka u Arhinetu 2.0.

Radna grupa za obradu i opis usvojila je minimalni skup podataka koji će biti obvezni u Arhinetu da bi opis fondova i zbirki bio objavljen, tj. dostupan javnosti. Minimalni skup podataka usvojen je s nakanom da podaci o fondovima i zbirkama u hrvatskim državnim arhivima i drugim arhivskim ustanovama budu ujednačeno opisani i usklađeni s pravilima međunarodnih normi ISAD(G) i ISAAR(CPF) za elemente opisa, te dostupni javnosti u što kraćem vremenskom razdoblju.

Predviđen je skup podataka za opis na razini fonda ili zbirke, dok se opis serija ne smatra dijelom minimalnog skupa podataka. Ostali elementi, koji su u Arhinetu predviđeni za opis na razini fonda ili zbirke, mogu se unijeti prema potrebi, odnosno prema procjeni unositelja. Neke od njih naveli smo u priloženoj tablici odmah uz obvezne podatke, jer bi opis bez njih mogao biti manjkav (npr. detaljniji podaci o vremenu nastanka ili dopunskim izvorima u arhivima izvan Hrvatske).

Podaci su donijeti tablično (u dvije odvojene tablice: *Opis fonda ili zbirke* i *Opis stvaratelja*), sukladno modulima Obrada/ Arhivsko gradivo i Obrada/Stvaratelj. Na kraju ovoga dokumenta nalaze se *Prilozi (1-6)* u kojima su prikazani primjeri za opis fonda/zbirke (sadržaj, plan sređivanja) i za opis stvaratelja (povijest/biografski podaci, nadležnost, ustroj, veze), koji zbog svojega opsega te potrebe da se prikaže veći broj raznovrsnih primjera (različite vrste fondova i različiti tipovi stvaratelja) nisu mogli biti uvršteni u tablični pregled.

OPIS FONDA ILI ZBIRKE

PODRUČJE OPISA: IDENTIFIKACIJA	
Naziv opisnog elementa	Upute za opis
Vrsta arhivske jedinice	Upisuju se podaci s ponudene liste vrijednosti (fond – zbirka).
Naziv	<p>Upisuje se naziv fonda ili zbirke. Kratice u nazivu fonda ili zbirke razrješuju se, odnosno ne upotrebljavaju.</p> <p>Naziv fonda u pravilu je posljednji naziv pravne osobe - stvaratelja gradiva. Iznimno, ukoliko je stvaratelj poznatiji pod nekim ranijim nazivom, donosi se pod tim nazivom. Naziv sjedišta stvaratelja navodi se u nazivu fonda samo ako je sastavni dio naziva stvaratelja ili ako ga bitno određuje ili pojašnjava.</p> <p>Naziv osobnoga fonda prezime je i ime fizičke osobe stvaratelja gradiva. Donosi se u pravilu bez zareza, titulacija i titularnih kratice. Naziv obiteljskoga fonda obiteljsko je prezime ispred kojeg stoji odrednica „obitelj „ (Obitelj Balbi; Obitelj Cerineo).</p> <p>Naziv arhivske zbirke donosi se prema vrsti gradiva, tematskoj odrednici, imenu i prezimenu sakupljača i sl. Ukoliko naziv upućuje na vrstu gradiva koje zbirka sadrži ono se donosi u genitivnom obliku: <i>Zbirka arhivalija</i> (NE: Zbirka Arhivalije). Ukoliko je ime sakupljača sastavni dio naziva zbirke, ono se također donosi u genitivnom obliku: <i>Zbirka Ivana Ulčnika</i> (NE: Zbirka Ulčnik Ivan ili Zbirka Ulčnik Ivana).</p>
Identifikacijska oznaka (signatura)	Prvi dio oznake generira sam sustav. Npr. <i>HR-HDA-</i> . Unose se samo numerički podaci. Npr. <i>221</i> . (Potpuna identifikacijska oznaka glasi <i>HR-HDA-221</i>).
Klasa	Podaci o klasi odabiru se iz normativne datoteke (popisa klasa). Klase su usklađene s klasifikacijom u <i>Pregledu arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske (Zagreb: HDA, 2006)</i> .
Vrijeme nastanka	<p>Podaci o nastanku ukazuju na vremenski raspon gradiva obuhvaćenog u fondu/zbirci. Raspon godina gradiva označava se godinom najstarijega i godinom najmlađega sačuvanoga dokumenta. Npr. 1848–1918 ili 1201-1766 ili 13.st.–1766. Godine se upisuju bez interpunkcije (npr. 1801-1901).</p> <p>Podaci koji kod fondova pojašnjavaju raspon godina gradiva izvan okvira djelovanja stvaratelja upisuju se u <i>Napomenu o nastanku</i>. To se odnosi na predpise, poslijespise, razne poslovne knjige koje se kontinuirano koriste kroz dulje vremensko razdoblje i slično.</p> <p>Npr., za stvaratelja koji je djelovao 1869-1921. godine: <i>Većina gradiva nastala je u razdoblju 1869-1921, a gradivo izvan toga okvira najčešće pripada Kulturno-tehničkom</i></p>

	<p><i>odsjeku/uredu (KTO), kao dio predmetnih dokumentacijskih cjelina. Obuhvaća dokumente od 1840. do 1930. godine. Ili, za stvaratelja koji je djelovao u razdoblju 1929-1939.: Većina gradiva pripada razdoblju 1929-1939, osim kazala za 1939-1940. te prijedloga proračuna iz 1941. godine</i></p> <p>Ukoliko pretpostavljamo da u gradivu ima predspisa i/ili poslijespisa za koje granične godine nisu utvrđene i to je poželjno upisati u područje <i>Napomene o nastanku</i> (npr. <i>Predmeti sadrže i veći broj priloga, različitog, ali još uvijek neprovjerenog datuma nastanka</i>). U <i>Napomenu</i> se unose i podaci o vremenskim prekidima u gradivu, ukoliko je gradivo nepotpuno sačuvano u jednom ili više vremenskih odsječaka postojanja stvaratelja, ili pak većim dijelom pripada manjem vremenskom rasponu od onoga u kojemu je bio djelatna stvaratelj (npr. za stvaratelja koji je djelovao 1929-1939.: <i>Gradivo iz 1938. godine nedostaje</i>).</p> <p>Za arhivsku zbirku navode se godine kada je nastalo gradivo sadržano u zbirci, a ne godine kada je zbirka nastala.</p>						
Količina	Odabire se mjerna jedinica s ponuđene liste vrijednosti (npr. <i>d/m</i>) i upisuje odgovarajuća numerička vrijednost (npr. <i>13</i>): 13 d/m.						
Tehničke jedinice	Odabire se vrsta tehničke jedinice s ponuđene liste vrijednosti (npr. <i>kutija, svežanj, knjiga...</i>) i upisuje odgovarajuća numerička vrijednost (npr. <i>13</i>): 13 kutija.						
PODRUČJE OPISA: KONTEKST							
Naziv opisnog elementa	Upute za opis						
Odgovornost	Podaci o odgovornosti odabiru se iz normativne datoteke (popisa pravnih i fizičkih osoba i obitelji), a vrsta odgovornosti (uloga) s ponuđene liste vrijednosti (stvaratelj, sakupljač). Upisuju se i podaci o vremenu djelovanja odgovorne osobe (stvaratelja, sakupljača). Npr.						
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Naziv</th> <th>Uloga</th> <th>Razdoblje</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ministarstvo narodne prosvjete NDH</td> <td>stvaratelj</td> <td>1941-1945</td> </tr> </tbody> </table>	Naziv	Uloga	Razdoblje	Ministarstvo narodne prosvjete NDH	stvaratelj	1941-1945
Naziv	Uloga	Razdoblje					
Ministarstvo narodne prosvjete NDH	stvaratelj	1941-1945					
PODRUČJE OPISA: SADRŽAJ I USTROJ							
Naziv opisnog elementa	Upute za opis						
Sadržaj	Iz opisa sadržaja treba biti razvidno koja dokumentacija se nalazi u fondu i na što se odnosi. U opisu sadržaja treba ukazati na: vrstu dokumenata, sadržaj na koji se odnose ti dokumenti ili općenito jedinica opisa, te prema potrebi, na godine ili raspon godina pojedinih dijelova gradiva.						

	<p>Serije će biti navedene ukoliko svojim nazivom upućuju na sadržaj (npr. personalni ili računovodstveni spisi, zapisnici sjednica Skupštine, spisi Komisije za ratne zločine i sl.). Treba izbjegavati opise u kojima se upućuje na opće i tajne spise, bez sadržajne (tematske) razrade takvih spisa (postoji nemali broj fondova koji su registraturno sređeni upravo tako, no u pogledu sadržajnog opisa to je nedostatna i neadekvatna obavijest). Potrebno je također voditi računa da se sadržaj ne opiše predetaljno, jer će u budućnosti uslijediti opis serija. U <i>Sadržaju</i> ne treba prikazivati ustroj, nadležnosti stvaratelja i plan sređivanja. Ukoliko je neki dio gradiva opsežnije sačuvan, a drugi fragmentaran naznačit će se i takvi podaci npr. <i>Najveći dio fonda čine...fragmentarno su sačuvani...sačuvano je i nekoliko...</i> (ili slično).</p> <p>Potrebno je voditi računa da se spomenu imena fizičkih i pravnih osoba, zemljopisni pojmovi, djelatnosti i dr. pojmovi za koje se želi da budu indeksirani.</p> <p>Vidi PRIMJERE za opis sadržaja u <i>Prilogu 1.</i></p>
<p>Stupanj sređenosti</p>	<p>Podaci o sređenosti odabiru se s ponuđene liste vrijednosti (arhivistički sređeno, osnovno sređeno, nesređeno, djelomično sređeno, nepoznato).</p> <p>Pri tome <i>se arhivistički sređenim</i> može smatrati gradivo koje je fizički tako sređeno da je moguć pristup do najniže strukturne jedinice (predmeta ili komada), preko arhivističkoga opisa i registraturnih knjiga. Arhivistički sređen fond ima utvrđen kontekst (opis stvaratelja). U starijim pomagalima (sumarnim inventarima) tehničke jedinice su prikazane u strukturiranome popisu, koji ukazuje na serije i podserije, a u pomagalima prema ISAD(G) fond ima višerazinski opis, koji odgovara uspostavljenoj strukturi arhivskih jedinica (podfondova, serija, podserija, predmeta). Do razine predmeta može se i u jednom i u drugom slučaju doći i preko popisa tehničkih jedinica.</p> <p><i>Osnovno sređenim</i> smatra se fond u kojemu je gradivo pregledno tj. donekle je strukturirano u pismohrani (ima tzv. registraturni red) ili su u arhivu uspostavljene osnovne cjeline. Ne prati ga cjelovit opis (prvenstveno nije do kraja definiran kontekst), no postoji popis tehničkih jedinica i/ili registraturne knjige.</p> <p><i>Djelomična sređenost</i> je posljedica postupaka provedenih u arhivu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) gradivo se sređuje tijekom više godina, dijelom je provedeno, a dijelom je u tijeku (ili je prekinuto), 2) može doći do naknadnih preuzimanja ili pronalazanja dijelova gradiva koji se pripajaju sređenome fondu. <p><i>Nesređeni fondovi</i> nisu strukturirani niti opisani. Zbog toga nisu pregledni i ne postoji intelektualna kontrola nad gradivom. Npr. kad je gradivo rasuto i fondovi su izmiješani ili kad nisu utvrđene serije unutar jednoga fonda.</p>
<p>Plan sređivanja (Struktura arhivske jedinice)</p>	<p>Navode se podaci o uspostavljenoj strukturi gradiva (strukturi fonda ili zbirke), odnosno o postupcima sređivanja koji su doveli do navedene strukture.</p> <p>Podaci o sređivanju koje je prethodilo onome u arhivu donose se u <i>Povijesti fonda</i> (sukladno normi ISAD(G)).</p> <p>Vidi PRIMJERE za opis Plan sređivanja u <i>Prilogu 2.</i></p>

PODRUČJE OPISA: UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA	
Naziv opisnog elementa	Upute za opis
Stupanj dostupnosti	<p>Podaci o dostupnosti odabiru se s ponuđene liste vrijednosti (dostupno javnosti, djelomično dostupno javnosti, nedostupno javnosti).</p> <p>Za gradivo koje je dostupno javnosti nije potrebno donositi nikakva dodatna objašnjenja. Ukoliko je gradivo djelomično dostupno ili pak nedostupno obavezno se donose objašnjenja u elementu <i>Uvjeti dostupnosti</i>.</p> <p>Npr. <i>Gradivo je uglavnom u potpunosti dostupno, osim u slučaju serije ureda ministra zdravstva koja sadrži osobne podatke o obavljenim pobačajima u bolnicama. Takvi su podaci dostupni 70 godina od nastanka odnosno 100 godina od rođenja osobe na koju se odnose.</i></p> <p>U <i>Uvjetima dostupnosti</i> treba objasniti i razlog nedostupnosti (za gradivo <i>nedostupno javnosti</i>), tj. ugovor, propis ili drugo što utječe na dostupnost. To može uključiti i odredbe <i>Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (NN 105/1997)</i> prema kojemu standardni rok dostupnosti od 30 godina po nastanku gradiva (čl. 20), vrijedi u slučajevima kad gradivo nije namijenjeno javnosti već kod nastanka.</p>
Autorska prava	<p>Podatak o autorskim pravima odabire se kao tzv. logički podatak (aktivira se klikom mišem) ukoliko za gradivo vrijede autorska prava, prema <i>Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (NN 167/2003, 79/2007)</i>.</p> <p>Ako je poznata godina isteka autorskih prava (ukoliko je autor umro) ta se godina navodi (<i>Godina isteka autorskih prava</i>). Ako je poznat nositelj autorskih prava navodi se i njegovo ime i prezime (<i>Vlasnik autorskih prava</i>).</p>
Jezici	Bira se vrijednost s ponuđene liste vrijednosti (hrvatski, srpski, njemački).
Pisma	Bira se vrijednost s ponuđene liste vrijednosti (latinica, srpska ćirilica....).
Obavijesna pomagala	Odabiru se vrijednosti iz normativne datoteke (popisa pomagala). Jedinica opisa može imati i nekoliko pomagala (npr. sumarni i analitički inventar).
PODRUČJE OPISA: DOPUNSKI IZVORI	
Naziv opisnog elementa	Upute za opis
Dopunski izvori	Podaci se odabiru iz normativne datoteke (popisa fondova i zbirki). Pri tome ne treba navoditi (tj. odabirati) niz prednika i

	<p>slijednika, već stvarne dopunske izvore odnosno fondove i/ili zbirke u kojima se nalazi izvorno gradivo (ili njegove preslike), koje dopunjuje opisnu jedinicu. Radi se najčešće o gradivu koje nastaje međusobnom komunikacijom 2 stvaratelja (npr. višeg i nižeg tijela), gradivu koje je djelomično preuzeto kod slijednika, nalazi se u nekoj zbirci ili u zatvorenoj cjelini prikupljenoj kod drugog stvaratelja, fondu koji se nalazi u više različitih ustanova i sl.</p> <p>Dopunski izvori mogu biti smješteni u matičnom ali i u drugim arhivima i nearhivskim ustanovama u Hrvatskoj i izvan nje (to obično proizlazi iz položaja i veza stvaratelja, npr. saveznih i republičkih tijela). Kako izvori smješteni u inozemstvu nisu upisani u normativnu datoteku navodi ih se u <i>Napomeni o dopunskim izvorima</i>, u mjeri u kojoj se raspolaže podacima, npr.</p> <p><i>U Vojnom arhivu u Beogradu (ranije: Arhiv Vojnoistorijskog instituta) nalazi se 130 dokumenata iste provenijencije.</i> ili <i>U Arhivu Jugoslavije u Beogradu čuva se fond AJ 39. Ministarstvo socijalne politike i narodnog zdravlja Kraljevine Jugoslavije (1918-1941).</i> ili <i>S obzirom na položaj stvaratelja, dopunski izvori se nalaze i u inozemnim arhivima u Budimpešti i Beču.</i></p>
Bibliografija	<p>U bibliografiji se navode podaci iz normativne datoteke (popisa bibliografskih jedinica). Ne navode se bibliografske jedinice u kojima je opisan stvaratelj, već one u kojima je sustavnije objavljeno gradivo, opisan fond i/ili postupci sređivanja. Ne navode se radovi u kojima je gradivo citirano. Navode se i objavljena obavijesna pomagala.</p>

OPIS STVARATELJA

Opisni element	Upute za opis								
Vrsta entiteta	Podaci se odabiru s ponuđene liste vrijednosti (pravna osoba, fizička osoba, obitelj).								
Naziv	Naziv se upisuje kao u obavijesnim pomagalima. Navodi se posljednji naziv stvaratelja, izuzetno onaj pod kojim je stvaratelj poznatiji. Ukoliko se radi o organizacijskoj jedinici u sastavu nekoga tijela navodi se naziv tijela, pa potom naziv organizacijske jedinice, npr. Kraljevska hrvatsko-slavonsko-dalmatinska zemaljska vlada. Odjel za unutarnje poslove ili Ministarstvo pravde Kraljevine SHS. Odjeljenje u Zagrebu.								
Ostali nazivi	Iz ponuđene liste vrijednosti odabire se vrsta naziva: skraćeni, povijesni, normativni naziv... Uz njih se upisuje naziv, podaci o jeziku i razdoblje kad se naziv koristio, npr. <table border="1" data-bbox="488 746 1657 874"> <thead> <tr> <th>Vrsta</th> <th>Naziv</th> <th>Jezik</th> <th>Razdoblje</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Povijesni</td> <td>Kraljevska hrvatsko-slavonska Zemaljska vlada. Povjereništvo za pravosuđe.</td> <td>hrvatski</td> <td>1919-1921</td> </tr> </tbody> </table> Treba nastojati navesti sve povijesne nazive, a ostalo prema procjeni arhivista.	Vrsta	Naziv	Jezik	Razdoblje	Povijesni	Kraljevska hrvatsko-slavonska Zemaljska vlada. Povjereništvo za pravosuđe.	hrvatski	1919-1921
Vrsta	Naziv	Jezik	Razdoblje						
Povijesni	Kraljevska hrvatsko-slavonska Zemaljska vlada. Povjereništvo za pravosuđe.	hrvatski	1919-1921						
Razdoblje djelovanja	Upisuju se podaci o vremenskom rasponu djelovanja stvaratelja. Mogu se upisati početna i završna godina, početno i završno stoljeće ili datumi.								
Sjedišta	Odabire se ime sjedišta s liste vrijednosti (popisa mjesta) i upisuju podaci o razdoblju djelovanja u navedenom sjedištu (ukoliko su poznati).								
Povijest	Donose se podaci o osnutku, reorganizacijama i ukidanju (s eventualnim naznačavanjem pravnoga prednika i sljednika). Treba se, u što većoj mjeri, osloniti na pravne akte o osnivanju i ukidanju (navoditi ih, ne i literaturu koja se odnosi na stvaratelja). Službena glasila (Zemaljsko-vladni list, Narodne novine, Službeni list i sl.) treba citirati u zagradi na sljedeći način: ZLV 5/1850, NN 21/1941, SL DFJ 4/1945 itd. Ne navodi se datum kada je broj objavljen. U slučaju kad podaci nisu objavljeni, povijest se prikazuje prema raspoloživim podacima iz građiva. Kod fizičkih osoba donose se podaci o rođenju i smrti, podaci o školovanju i najznačajniji datumi iz profesionalnog djelovanja osobe. Kod obitelji donose se odgovarajući podaci bitni za povijest obitelji: postanak tj. prvi spomen obitelji, razvoj (uspon), selidbe, značajne osobe i njihov doprinos.								

	Vidi PRIMJERE za opis Povijesti stvaratelja/Biografske podatke u <i>Prilogu 3.</i>
Ustroj	<p>Donose se podaci o unutarnjem ustroju pravne osobe, bitni za razumijevanje načina na koji je ona obavljala svoju djelatnost.</p> <p>Katkad, uglavnom zbog stanja sredenosti fonda, postoji problem nedostatno sačuvanih ili nepreglednih podataka o ustroju, pa je ovaj dio opisa u takvim slučajevima fakultativan.</p> <p>Vidi PRIMJERE za opis Ustroja u <i>Prilogu 4.</i></p>
Djelatnost	<p>Donose se podaci o nadležnosti, funkcijama i području djelatnosti (pravne osobe) odnosno zvanjima, zanimanjima i području djelatnosti (fizičke osobe).</p> <p>Vidi PRIMJERE za opis Djelatnosti u <i>Prilogu 5.</i></p>
Veze	<p>Podaci o vezama ukazuju na odnose nadređenosti, podređenosti i druge relevantne odnose i veze stvaratelja.</p> <p>Glavni dio podataka o vezama odabire se iz normativne datoteke (popisa pravnih i fizičkih osoba i obitelji), iz koje se odabire vrsta veze (slijednik-prednik, više tijelo-niže tijelo, otac-sin...) i upisuje razdoblje veze (razdoblje se podudara s godinama djelovanja stvaratelja koji je odabran s popisa).</p> <p>Dodatno je poželjno upisati i podatke koji nisu vidljivi iz normativne datoteke (upisuju se u polje: <i>Napomena o vezama</i>). To su veze sa stvarateljima koji iz nekog razloga nisu upisani u normativnu datoteku, primjerice, jer se nalaze izvan Hrvatske i sl. U <i>Napomenama o vezama</i> mogu se upisati i podaci o <i>tipskim vezama</i> koje stvaratelj ostvaruje s većim brojem drugih stvaratelja (npr. u slučaju kad <i>Javno tužilaštvo Hrvatske nadzire rad područnih javnih tužilaštava</i>).</p> <p>Vidi PRIMJERE za (dodatni) opis Veza u <i>Prilogu 6.</i></p>

PRILOG 1

OPIS SADRŽAJA

Treba ukazati na:

- a) vrstu dokumenata*
- b) sadržaj na koji se odnose ti dokumenti ili općenito jedinica opisa*
- c) prema potrebi godine ili raspon godina pojedinih dijelova gradiva.*

U Sadržaju ne treba prikazivati ustroj stvaratelja, plan sređivanja, niti nadležnosti stvaratelja.

Potrebno je voditi računa da se spomenu imena fizičkih i pravnih osoba, zemljopisni pojmovi, djelatnosti i dr. pojmovi za koje se želi da budu indeksirani.

Primjeri

- Gradivo obuhvaća zapisnike kotarskih i mjesnih organizacija HSS-a i manje cjeline gradiva HSS-a u emigraciji, dopisivanje u vezi s radom redakcije i primjerke časopisa *Dom* (1922–1928), *Slavenske knjižare* i *Hrvatskog srca*; dosta novinskih isječaka i cjelovitih brojeva domaćega i stranoga tiska, iz razdoblja 1901-1974: o Stjepanu Radiću, poglavito nakon atentata, smrti Svetozara Pribićevića i procesu Puniši Račiću.
- Najveći dio gradiva čine zapisnici Savjeta, s prijedlozima, rješenjima i zaključcima vezanima uz rad Savjeta, a potom i zapisnici komisija, kao posebne cjeline. Manji dio gradiva čine personalni i računovodstveni spisi. Sačuvani su i pravilnici o radu, godišnji programi, izvješća o radu Savjeta, elaborati o problemima odgoja i obrazovanja, spisi vezani uz razvoj, planiranje i programiranje rada u predškolskom, osnovnoškolskom, srednjoškolskom i visokoškolskom odgoju i obrazovanju, evidencije upisanih studenata, ugovori o autorskom djelu i sl.
- Fond sadrži predmete o kretanju u službi, iskaze o stanju službenika, izvješća o pregledima poduzeća, stanju katastra ili kretanju raspisa poreza, razne personalne odluke, okružnice i drugo, te knjige u kojima su se vodile evidencije o mirovinsko-opskrbnim primanjima državnih službenika. Obuhvaća i financijska izvješća, posebno oblikovane personalne dosjee i spise o disciplinskim postupcima, gradivo nastalo u vezi s razgraničenjem sa susjednim državama, izvješća komisija koje su djelovale pri Delegaciji (Komisije za državne stručne ispite pri DMF u Zagrebu, Komisije za spaljivanje pohabanih novčanica) i drugo.

- U fondu je sačuvana matična knjiga štićenika, popis osoblja s isplaćenim prnadležnostima, ugovori o poslovanju te izvještaji o radu, čiji je najvredniji dio „Kratki pregled rada u Domu staraca u Lovrečina Gradu od otvorenja 10. travnja 1950. pa do 30. lipnja 1956. /rasformiranje/”.
- Većinu spisa čini pedagoška dokumentacija nastala u radu osnovnih škola s područja općina Bjelovar, Čazma, Daruvar, Garešnica, Grubišno Polje, Pakrac i Đurđevac, koja je sačuvana cjelovito: pravilnici, planovi i programi škola, izvještaji o uspjehu učenika i radu škola, zapisnici o pedagoško-instruktivnim pregledima škola. U gradivu se nalazi i fragmentarno sačuvana pedagoška dokumentacija škola s područja općina Koprivnica, Križevci, Vrbovec i Virovitica. Pored dokumentacije osnovnih škola fond obuhvaća i fragmente dokumentacije vezane uz rad drugih odgojno-obrazovnih ustanova (dječjih vrtića, školskih zadruga, srednjih i viših škola) koje su u također u određenom vremenu bile u nadležnosti Zavoda, a sadrži i gradivo škola s područja Općine Pakrac koja je stradala u Domovinskom ratu (1990-1995) te gradivo Pedagoške akademije Pakrac. Manji dio spisa čini dokumentacija koju su na terenu prikupili prosvjetni savjetnici (Bjelovar i Daruvar): dopisi, planovi i programi te izvještaji o radu Zavoda za školstvo Kotara Bjelovar, Zavoda za prosvjetno pedagošku službu Zajednice općina Bjelovar te republičkog Zavoda. Iako je ova dokumentacija fragmentarno sačuvana (cjelovitije tek za razdoblje 1981-1990) daje uvid u organizaciju i rad prosvjetno-pedagoške službe te služi kao pokazatelj koje su institucije s njom bile povezane.
- Najopsežniji i najznačajniji dio gradiva čine arhivalije Stjepana Radića, a unutar fonda nalaze se i materijali njegove supruge Marije (rođ. Dvorák), kćeri Milice (ud. Vandekar, kasnije Devčić), sina Vladimira, brata Antuna te nećaka Pavla i njegove supruge Ane. Nešto osobnih i službenih dokumenata sačuvano je kod svakog od stvaratelja, ali prilično oskudno. Stanje je slično i s radovima članova obitelji Radić, pogotovo ako se uzme u obzir zavidan opus Antuna i Stjepana te donekle i Pavla. Ponajbolje je sačuvana korespondencija i to ona između Stjepana i Marije odnosno članova njihove uže obitelji. Značajnije je sačuvano i dopisivanje Stjepana i Marije s drugim korespondentima. Od ostaloga gradiva sačuvani su fragmentarno već spomenuti osobni i službeni dokumenti, radovi članova obitelji, radovi drugih autora o članovima obitelji (Stjepan i Antun) te nešto fotografija.
- Najveći dio fonda čine spisi Propagandne komisije (usmene novine, zidne novine), a zatim zapisnici Prehrambene komisije te spisi Gospodarske komisije, Komisije za ratne zločine, Odjela narodnog gospodarstva, Odjela za financije, Odjela za obnovu, Odjela za prehranu, Prometnog odjela, Socijalnog odjela, Tajništva, Upravnog odjela i Zdravstvenog odjela. Sačuvane su i okružnice viših vlasti. Gradivo sadrži podatke o organizaciji civilnog života na Pagu i Rabu u ratnim uvjetima i izgradnji novog društveno-političkog sustava (socijalističkog).

- Gradivo čine zapisnici sjednica Okružne narodne skupštine i Izvršnog odbora Okružnog narodnog odbora (ONO) Varaždin, spisi pojedinih povjereništava, odjela, savjeta i komisija, te zapisnici sjednica skupština i izvršnih odbora kotareva i gradova na njegovom području za razdoblje 1945-1947. Fond sadrži spise o provođenju izbora 1945. godine, preglede i izvješća o radu kotarskih i gradskih tijela državne uprave i drugih ustanova na području Okružnog narodnog odbora, popise i personalne spise njegovih službenika te službenika ustanova i tijela na njegovom području. Sadrži i razne evidencije: obrtni registar, popis zadrugara i slično, statistička izvješća i izvješća o organizaciji opskrbe stanovništva, provođenju obaveznog otkupa poljoprivrednih proizvoda, industrijskim poduzećima, obrtnim radnjama i zadrugama, stanju sačuvanosti kulturnih spomenika, radu prosvjetnih i kulturnih ustanova itd. Sačuvani su spisi o organizaciji i radu zdravstvene službe, broju i strukturi zdravstvenog osoblja, provedbi socijalne skrbi, pomoći žrtvama rata, popisi ratnih i mirnodopskih invalida, nezbrinute djece, staraca i nemoćnih i osoba odvedenih u logore. Gradivo Okružne komisije za agrarnu reformu i kolonizaciju sadrži preglede velikih predratnih posjeda koji su ušli u zemljišni fond za provođenje agrarne reforme, popise seljaka kojima je potrebna zemlja te rješenja o dodjeli zemljišta kolonistima.
- Fond sadrži zapisnike sjednica Skupštine općine Novi Marof i pripadajućih upravnih tijela, savjeta i komisija, potom zapisnike sjednica SO kotara Varaždin, skupština općina, mjesnih odbora i mjesnih zajednica te sjednica upravnih odbora ustanova i poduzeća s područja općine Novi Marof. Nadalje sadrži spise o organizaciji uprave i upravnom poslovanju, pitanjima iz područja rada i radnih odnosa, poglavito ugovore o radu i rješenja o rasporedu na radna mjesta, te spise o održavanju javne sigurnosti. Značajna je cjelina spisa vezana uz razvoj gospodarstva: sačuvani su društveni planovi, registri obrtnih radnji i obrtnika za razdoblje 1928–1964. godine, planovi, izvješća i odluke s područja razvoja poljoprivrede, trgovine, ugostiteljstva, prometa, građevinarstva i dr. U fondu postoji podserija građevinskih dozvola kojima su priloženi nacrti i druga građevinska dokumentacija za razdoblje 1963-1986. U okviru financijske dokumentacije sačuvani su budžetski planovi, završni računi općina i fondova, financijski planovi pojedinih ustanova i drugo. Spisi o razrezu poreza kao priloge sadrže kupoprodajne ugovore, rješenja o ostavinama i darovanjima, 1963–1983, a slično vrijedi za ovjere potpisa, u kojima su takvi dokumenti sačuvani za razdoblje 1980-1990. godine. Postoje i drugi spisi imovinsko-pravnih poslova: o upravljanju poljoprivrednim zemljišnim fondom u društvenom vlasništvu, spisi geodetsko-katastarskih poslova i dr. Fond sadrži i spise o radu ustanova i pitanjima iz područja zdravstva, socijalne zaštite, prosvjete, znanosti i kulture. U okviru fonda čuvaju se spisi Zavoda za plan, a dio fonda čini i gradivo mjesnih i matičnih ureda: Bednja, Klenovnik, Lepoglava, Maruševac, Radovan, Trakošćan i Višnjica, pretežito s matični spisima i spisima državljana.
- Sačuvani su fragmenti uprava stambenih zajednica odnosno stambenih uprava na području Rijeke: Stambene uprave „Centar“, Uprave stambene zajednice „Dolac“, Uprave stambene zajednice „Kozala“, Uprave stambene zajednice „Ljudevit Matešić“, Uprave stambene zajednice „Potok“, Uprave stambene zajednice „Sušak“, Uprave stambene zajednice „Vojak“ i Uprave stambene zajednice „Zamet“. Sadrže statusnu dokumentaciju, zapisnike sjednica, izvješća o poslovanju, okružnice, opće dopisivanje, personalne i financijske spise,

izdvojene predmete, nacрте stanova te dokumentaciju o zgradama: ugovore o korištenju ili najmu, obračune fondova zgrada, dokumentaciju o popravcima.

- Većina spisa potječe iz rada organa upravljanja i necjelovito je sačuvana. To su zapisnici i materijali, izborni materijali, normativni akti, planovi i programi rada te izvještaji o radu. Ostatak spisa je fragmentarno sačuvan, a obuhvaća odluke o osnivanju, statističke izvještaje, personalne dosjee, kartice osobnih dohodaka i M-4 obrasce. Sve knjige, osim matičnog registra radnika, pripadaju administrativnom poslovanju – sačuvani su urudžbeni zapisnici, popisi akata i registri, upisnici upravnog postupka.
- Fond sadrži prijave promjena katastarskog stanja po katastarskim općinama, iskaze promijenjenih katastarskih kultura, klasa, promijenjenih površina zemljišta i druge prvostupanjske upravne predmete, dopisivanje neupravnog karaktera, topografske izračune, spise o uzurpacijama, dodjeli kućnih brojeva, katastarske podatke o nekretninama u društvenom vlasništvu, operate za pojedine katastarske općine (popise katastarskih čestica, posjedovne listove, sumarnike posjedovnih listova, preglede po katastarskim kulturama i klasama zemljišta, abecedne popise korisnika zemljišta), planove za pojedine katastarske općine, zemljišno-knjižne isprave dostavljene Uredu za katastar, zbirku omeđenih publikacija o katastru, platne liste zaposlenika Ureda za katastar i iskaze kancelarijskog materijala.
- Fond sadrži gradivo Radne organizacije „Sirela“ i gradivo 11 od ukupno 12 osnovnih organizacija udruženog rada (OOUR-a). Gradivo Radne organizacije sadrži dopisivanje i spise vezane uz svakodnevno poslovanje iz razdoblja 1963-1992, izvještaje i popise u vezi s radnom snagom te fragmente spisa društveno-političkih organizacija koje su postojale u poduzeću (Stambena zadruga, vatrogasci, Sportsko društvo, sindikat itd.), pravnu dokumentaciju vezanu uz osnivanje, pravni status tvornice i sl., dokumentaciju o nekretninama, poslovne ugovore, zapisnike i druge materijale vezane uz rad organa upravljanja 1964-1992, posebice Radničkog savjeta, materijale organa upravljanja „Zagrebačke mljekare“ čiji je „Sirela“ bila pogon u razdoblju 1962-1976, poslovne planove i izvještaje 1967-1992 s pratećim materijalima, rebalansima, dopunama, završne račune Mljekarske industrije Bjelovar i njezinih beogradskih prodavaonica iz 1959. i 1960, kao najstarije gradivo „Sirele“ i drugo. Sačuvano je tipski istovrsno gradivo osnovnih organizacija udruženog rada (OOUR-i) iz razdoblja 1973-1989: registracijski spisi, normativni akti, zapisnici organa upravljanja i završni računi. Za Radnu zajednicu Poljoprivredna stanica Bjelovar fond sadrži nešto općeg dopisivanja, te povelje i diplome, dok su za Osnovnu organizaciju kooperanata „Ivanska „ sačuvani i urudžbeni zapisnici.

PRILOG 2

PLAN SREDJIVANJA (drugim riječima: STRUKTURA ARHIVSKE JEDINICE)

Navode se podaci o postojećoj strukturi gradiva (odnosno o postupcima sređivanja koji su doveli do navedene strukture FONDA ili ZBIRKE).

Primjeri

- Uspostavljena je prvobitna struktura, izgubljena obradom u Arhivu Instituta za historiju radničkog pokreta (IHRPH). Uspostavljen je izvorni slijed serija (vrlo tajni spisi, tajni spisi, opći spisi, predmetni spisi, spisi Poslovnice za oslobođene krajeve) i oblikovani predmeti, sukladno prvobitnome redu. U analitički inventar Arhiva IHRPH unesene su konkordance.
- Fond je sređen prema slijedu organizacijskih jedinica Ministarstva vanjskih poslova, unutar toga prema povjerljivosti i vrsti dokumenata. Naknadno su priključene manje količine gradiva (međunarodni ugovori i drugi pojedinačni dokumenti).
- Gradivo je podijeljeno na knjige i spise, a unutar toga je dalje razvrstano prema vrsti knjiga ili spisa. Spisi su podijeljeni na prezidijalne spise, spise odsjeka razvrstane po svescima (tzv. „opće spise“), te posebno odvojena pravila, normalije i sl. Dodatne serije nastale su radom pojedinih službi ili odsjeka (Središnja dojavna i defenzivna služba, Komisija za razgraničenje, Odsjek za Istru i dr.), a obuhvaćaju nešto spisa i puno više knjiga. Spisi odsjeka razvrstani u tematske sveske (na početku I-XXIV, na kraju I-IX), sređeni su prema izvornome sustavu koji je definiran iznova svakih nekoliko godina, u tzv. registraturnim razdobljima, najčešće od 3 do 5 godina (1869-1871, 1872-1874, 1875-1877, 1878-1880, 1881-1884, 1885-1887, 1888-1890, 1891-1893, 1894-1895, 1897, 1898-1903, 1904-1906, 1907-1908, 1909-1911, 1912-1914, 1915-1917, 1918-1920, 1921).
- Fond je sređen sukladno izvornome sustavu, djelomično prema organizacijskim jedinicama (Ured Tehničkog načelnika-povjerljivi spisi), ali uglavnom prema rimsko-arapskim oznakama (I-1 do XXV), te prema posebno izdvojenim dokumentacijskim skupinama (regulacijske osnove, personalije, spisi Društva za puteve i dr.).
- Fond je sređen prema strukturi odsjeka: Opći odsjek (I), Odsjek za zdravstvenu službu (II), Odsjek za higijensku službu (III), Odsjek za bolnice i lječilišta (IV). Unutar toga gradivo je opisano sumarno i analitički. Za potrebe analitičkog opisa izrađena je odgovarajuća baza podataka, dostupna u čitaonici.
- Gradivo je većim dijelom registraturno sređeno. Najveći dio gradiva odnosi se na razdoblje do 1988. te je odlagan prema postojećim arhivskim oznakama, a unutar njih po sustavu brojeva urudžbenih zapisnika. Kao podfondovi postoje spisi mjesnih ureda: Bisag, Breznički Hum, Ljubeščica, Novi Marof i Varaždinske Toplice.

- Fond je podijeljen na knjige i spise. Potom je sređen prema unutarnjem ustroju stvaratelja tj. odjelima i odsjecima čijim je radom gradivo nastalo, no dio spisa je ostao u sastavu nerazrađene serije općih spisa, koji sadrži istovrsno gradivo kao serije sređene prema odjelima/odsjecima. Izdvojeni spisi odjela ili odsjeka sređeni su prema brojevima pripadajućih urudžbenih zapisnika ili sadržajno, prema vrsti spisa ili vrsti poslova, a unutar toga kronološki ili abecedno.
- Gradivo je podijeljeno na tri podfonda. Prvi obuhvaća serije koje se odnose na više katastarskih općina i unutarnje funkcije stvaratelja, a drugi serije za pojedine katastarske općine. Kao treći podfond iskazana je zbirka omeđenih publikacija o katastru. Serije prvog podfonda oblikovane su uz poštivanje prvobitnog reda: iskazani su odvojeno neupravni (opći) spisi i pripadajuća registraturna pomagala te potom upravni spisi i pripadajuća registraturna pomagala. Od preostalog gradiva oblikovano je šest manjih serija, razvrstanih kronološki: topografski izračuni, uzurpacije, dodjele kućnih brojeva, gradivo o nekretninama u društvenom vlasništvu, platne liste zaposlenika, iskazi kancelarijskog materijala. Serije drugog podfonda razvrstane su prema abecednom redu katastarskih općina, unutar kojih su oblikovane podserije katastarskih posjedovnih listova i izdvojenih predmeta, s elementima katastarskog operata te katastarskim planovima i zemljišno-knjižnim ispravama. Treći podfond, sastavljen od publikacija i polupublikacija o katastru, sređen je kronološki.
- Gradivo Radne organizacije (RO) „Sirela“ Bjelovar odvojeno je od gradiva jedanaest osnovnih organizacija udruženog rada (OOUR-a) i gradiva privrednih organizacija iz kojih su udruživanjem u „Sirelu“ nastali pojedini OOUR-i. Gradivo RO je podijeljeno na serije koje su nastale radom pojedinih službi Radne zajednice koja je, za sve OOUR-e koji su se nalazili u Bjelovaru, vodila zajedničke poslove. Iz općeg sektora u zasebnu su cjelinu izdvojeni sjednički zapisnici. Gradivo je unutar ovih cjelina podijeljeno na knjige i spise, vezano uz vrstu poslova. Potom je sređeno kronološki. Gradivo podfondova (Radna zajednica Zajedničke službe Bjelovar, OOUR „Mliječni proizvodi“ Bjelovar, OOK „Kooperacija“ Bjelovar, Radna zajednica Poljoprivredna stanica Bjelovar, OOK „Ivanska“ Ivanska, OOUR „Kućna radinost“ Bjelovar, OOUR „Sirana Rovišće“ Rovišće, OOUR „Sirelacommerce“ Zagreb, OOUR „Centralprodukt“ Beograd, OOUR „Podunavlje“ Novi Beograd, OOUR „Poljopromet“ Beograd) sređeno je tematski i prema vrsti organa upravljanja.
- Gradivo je u podijeljeno na serije koje se odnose na rad prosvjetno-pedagoške službe kao samostalne ustanove (Zavod za školstvo Kotara Bjelovar, Zavod za prosvjetno-pedagošku službu Zajednice općina Bjelovar), te na dokumentaciju odgojno-obrazovnih ustanova koje su bile u nadležnosti Službe (dječji vrtići, školske zadruge, srednje i više škole te, kao najvažnije, osnovne škole). Pedagoška dokumentacija osnovnih škola sređena je po teritorijalnoj pripadnosti općini u kojoj se nalazila škola. Unutar toga odlagana je kronološki. Škole su unutar općina poredane po abecedi s obzirom na sjedište škole. Nazivi seoskih škola (npr. „25. maj“) nisu popisani, jer su se uglavnom promijenili. U gradovima u kojima je djelovalo više škola, one su popisane prema nazivu. Na kraju serije pedagoške dokumentacije nalazi se gradivo škola s područja općina Koprivnica, Križevci, Virovitica i Vrbovec koje nije podijeljeno na podserije, jer je fragmentarno sačuvano te je predviđeno je njegovo kompletiranje.

- Fond je podijeljen na serije prema vrsti poslova ili pojedinim vrstama dokumenata: administrativno poslovanje, upravni postupak, sjednički zapisnici i materijali, izborni materijali, normativni akti, planovi i programi rada, izvještaji o radu i financijskom poslovanju, personalna dokumentacija, financijska dokumentacija. Unutar toga knjige i spisi sređeni su kronološki, a personalni dosjei i kartice osobnih dohodaka i po abecedi.
- Struktura fonda na razini serija korespondira s glavnim članovima obitelji Radić: Stjepan Radić, Marija Radić (supruga), Milica Vandekar-Radić (kći), Vladimir Radić (sin), Antun Radić (brat) i Pavle Radić (nećak).

PRILOG 3

POVIJEST STVARATELJA/BIOGRAFSKI PODACI

Kod stvaratelja koji su pravne osobe donose se podaci o osnutku, reorganizacijama i ukidanju (eventualno o pravnim prednicima ili slijednicima). Treba se, u što većoj mjeri, osloniti na pravne akte o osnivanju i ukinuću (navoditi ih, ne i literaturu koja se odnosi na stvaratelja). Zemaljsko-vladni list, Narodne novine, Službeni list i sl. citirati u zagradi na sljedeći način: ZLV 5/1850, NN 21/1941, SL DFJ 4/1945, itd. Ne navoditi datum kada je broj objavljen.

Kod fizičkih osoba donose se podaci o rođenju i smrti, podaci o školovanju i najznačajniji datumi iz profesionalnog djelovanja osobe, a kod obitelji donose se odgovarajući podaci bitni za povijest obitelji: postanak tj. prvi spomen obitelji, razvoj (uspon), selidbe, značajne osobe i njihov doprinos.

Primjeri (uprava)

- Proglašenjem NDH poslove vezane uz djelokrug unutarnjih poslova obavljao je poglavnikov povjerenik za unutarnje poslove u Zagrebu, a od 4. svibnja 1941. do 24. lipnja 1941. Ravnateljstvo za javni red i sigurnost (NN 21/1941 i NN 33/1941). Zakonskom odredbom o državnoj vladi NDH, u lipnju je uspostavljeno Ministarstvo unutarnjih poslova (NN 59/1941), koje je uključilo spomenuto Ravnateljstvo. U njemu je naredbom od 4. lipnja 1941. (NN 43/1941) osnovano i Rasno-političko povjerenstvo, ukinuto 1942. godine. Pri Ravnateljstvu za javni red i sigurnost osnovan je 31. siječnja 1942. Središnji ured za suzbijanje kriminaliteta (NN 27/1942), a 22. lipnja 1942. Redarstvena straža NDH (NN 138/1942). Od 15. listopada 1942. uspostavljena su glavna ravnateljstva, čime je povećan djelokrug Ministarstva (NN 235/1942), a činila su ga: 1. Glavno ravnateljstvo za unutarnju upravu, 2. Glavno ravnateljstvo za javni red i sigurnost, 3. Glavno ravnateljstvo za javne radove, 4. Glavno ravnateljstvo za zdravstvo, 5. Glavno ravnateljstvo za udružbu i društvo. Ukidanjem Ustaške nadzorne službe 21. siječnja 1943. Ministarstvo unutarnjih poslova preuzelo je i njezine poslove (NN 17/1943).

Krajem 1943. glavna ravnateljstva zdravstva, udružbe i javnih radova izlučena su iz MUP-a: Glavno ravnateljstvo za javne radove 22. prosinca 1943. (NN 292/1943), a Glavno ravnateljstvo za udružbu i društvenu skrb te Glavno ravnateljstvo za zdravstvo 11. listopada 1943. (NN 233/1943). U Ministarstvu unutarnjih poslova ostaju nakon toga Glavno ravnateljstvo za unutarnju upravu i Glavno ravnateljstvo za javni red i sigurnost. Početkom 1944. MUP je iz resora Ministarstva oružanih snaga preuzeo oružništvo (NN 16/1944).

- Odlukom Narodne vlade Hrvatske od 14. travnja 1945. (NN 2/1945) osniva se Ministarstvo narodnog zdravlja Narodne Vlade Hrvatske. Zakonom o imenu Narodne Republike Hrvatske (NN 34/1946) Ministarstvo narodnog zdravlja Narodne Vlade Hrvatske mijenja naziv u Ministarstvo narodnog zdravlja NR Hrvatske. Odlukom o reorganizaciji Vlade NRH (NN 27/1951) ukida se Ministarstvo narodnog zdravlja NRH. Poslove preuzima Savjet za narodno zdravlje i socijalnu politiku (1951-1956).
- Samoupravna interesna zajednica (SIZ) zdravstva osnovana je na osnovu Zakona o zdravstvenom osiguranju (NN SRH 50/1974). Inicijativni odbor za osnivanje SIZ-ova zdravstvenog osiguranja (poljoprivrednika i radnika) i zdravstva Bjelovar počeo je s radom u rujnu 1974, kako bi pripremio samoupravne akte - društveni dogovor o područjima na kojima će se samoupravnim sporazumom (SAS-om) osnovati SIZ zdravstva te statut. Na području Općine Bjelovar osnovana su dva SIZ-a za područje zdravstva. Samoupravna interesna zajednica zdravstvenog osiguranja radnika i zdravstva Bjelovar osnovana je 1975, kada je većina organizacija udruženog rada prihvatila samoupravni sporazum (SAS) o osnivanju (SN Općine Bjelovar 15/1975). Statut SIZ-a donesen je 26. lipnja 1975. (SN Općine Bjelovar 15/1975). Samoupravna interesna zajednica zdravstvenog osiguranja poljoprivrednika i zdravstva Bjelovar osnovana je kada su mjesne zajednice i Medicinski centar Bjelovar potpisali SAS o osnivanju (SN Općine Bjelovar 19/1975). Statut je usvojen 21. srpnja 1975. (SN Općine Bjelovar 19/1975). Na temelju Zakona o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju (NN 10/1980) osnovan je zajednički SIZ zdravstva i zdravstvenog osiguranja radnika i poljoprivrednika Bjelovar, potpisivanjem SAS-a o osnivanju (SN Općine Bjelovar 13/1980), a Statut je usvojen 24. listopada 1980. (SN Općine Bjelovar 13/1980). Na temelju Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju (NN 31/1990) SIZ zdravstva i zdravstvenog osiguranja radnika i poljoprivrednika Bjelovar brisan je iz Registra Republičkog zavoda za statistiku 26. listopada 1990. Poslove iz njegove nadležnosti preuzima Republički fond zdravstvenog osiguranja i zdravstva Hrvatske - Ispostava Bjelovar.

Primjer (pravosuđe)

- Banski stol je nastao iz institucije banskog suda, koja se spominje već u 12. stoljeću. Godine 1723. umjesto banskog suda ustrojen je Banski stol, a u reorganizaciji sudstva poslije 1848, na temelju privremene uredbe sudova potvrđenih po Franji Josipu I. od ožujka 1950. (ZLV 5/1850, kom. 1), sud druge molbe za Hrvatsku je Viši zemaljski sud odnosno Banski stol, dok je sud treće molbe Vrhovno sudište u Beču. Za vrijeme Kraljevine Jugoslavije Banski je stol smatran apelacijskim sudom, a na temelju Zakona br. 4014 od 18. siječnja 1929. o uređenju redovnih sudova i Zakona o sjedištima i teritorijalnoj nadležnosti Apelacionih sudova od 24. prosinca 1932. (NN 298/1932),

pretvara se u takav sve do 1941, od kada je ponovno Banski stol. Banski stol je ukinut 1945. godine na osnovi odluke Predsjedništva AVNOJ-a (SL DFJ 4/1945).

Primjer (gospodarstvo)

- Banka je osnovana 1919. kao privatna banka braće Turković, a dana 18. studenoga 1920. iz registra je brisana Bankarska radnja braće Turković u Zagrebu (NN 288/1920). Braća Turković bankarska radnja d.d. u Zagrebu osnovana je 28. listopada 1920. godine sa sjedištem u Zagrebu, Zrinjski trg 1 (NN 283/1920). Naziv mijenja 8. rujna 1941. u Banka braće Turković d.d. Rješenjem Ministarstva financija FNRJ od 21. rujna 1946. godine, određena je likvidacija Banke (NN 130/1946). Dana 5. srpnja 1948. likvidator Narodna banka FNRJ – Centrala za NRH, objavljuje da je likvidacija banke završena po propisima Pravilnika o postupku likvidacije privatnih kreditnih poduzeća (NN 58/1948). Okružni sud za grad Zagreb objavljuje 26. kolovoza 1948, da je proveden upis brisanja Banke braće Turković d.d. iz trgovačkog registra nakon dovršene likvidacije (NN 79/1948).
- Povijest „Sirele“ Bjelovar počinje u poslijeratnom razdoblju, kad je podignuta Mljekara, koja je počela s radom 1. svibnja 1950. Mlijeko je otkupljivano na području općina Bjelovar, Čazma i Koprivnica, a osim konzumnog mlijeka proizvodio se kazein i sirevi. Zbog snažne konkurencije, slabe materijalne baze, nedostatka stručnih kadrova i drugih poslovnih poteškoća bjelovarska Mljekara je dva puta ulazila u sastav „Zagrebačke mljekare“: prvi put odmah nakon otvaranja (1951-1954), te drugi put od 1962. do 1976. U tome je razdoblju bila dio „Agromljekarskog kombinata“ (1964-1967), kao Pogon Bjelovar. Između dva poslovanja u sastavu „Zagrebačke mljekare“ Mljekarska industrija Bjelovar proširila je otkupno područje i povećala preradu mlijeka. U sastavu „Zagrebačke mljekare“ Tvornica sireva Bjelovar stekla je industrijsku fizionomiju i specijalizaciju za proizvodnju sireva. Nakon formiranja osnovne organizacije udruženog rada (OOUR) 1972. godine, dobiva naziv OOUR „Sirela“ proizvodnja sireva i mliječnih proizvoda Bjelovar (1974), a zatim počinje i postupak izdvajanja iz sastava „Zagrebačke mljekare“. Pod nazivom „Sirela“ - industrija mliječnih proizvoda Bjelovar, tvornica posluje samostalno, od izdvajanja iz sastava „Zagrebačke mljekare“ 1976. sve do 1999, kad zajedno sa zagrebačkim „Dukatom“ i Mljekarom Zadar ulazi u sastav nove tvrtke „Lura“ d.d. Zagreb. Izdvajanjem iz „Zagrebačke mljekare“ „Sireli“ je pripalo otkupno područje općina Bjelovar, Čazma, Đurđevac i Križevci, devet desetina područja općine Koprivnica, polovica područja općine Vrbovec, te desetina područja općine Garešnica. Proces privatizacije „Sirele“ započet je u lipnju 1991. na osnovu Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća (NN 19/1991), donošenjem odluke o pokretanju postupka pretvorbe, imenovanjem radne grupe za vođenje postupka te utvrđivanjem potrebne dokumentacije. Osnivačka skupština „Sirele“ - dioničkog društva Bjelovar- održana je 9. listopada 1992. godine. „Lura“ d.d. je 2007. godine preimenovana u „Dukat“ d.d., postaje dio Lactalis grupe, a „Sirela“ ima status Dukatove poslovne jedinice.

Primjer (udruga)

- Na poticaj mladih književnika (posebno se među njima isticao dr. Milivoj Dežman), a u okrilju Društva hrvatskih umjetnika, utemeljen je Klub hrvatskih književnika s ciljem osnivanja Društva hrvatskih književnika, a neformalno je djelovao od 1897. Dana 17. ožujka 1900.

Kraljevska hrvatsko-slavonsko-dalmatinska zemaljska vlada u Zagrebu potvrdila je Pravila budućega Društva hrvatskih književnika. Prva, osnivačka skupština održana je 22. travnja 1900. Na skupštini održanoj 15. lipnja 1945. Društvo je preimenovano u Društvo književnika Hrvatske. Pod tim imenom djeluje do skupštine održane 19. travnja 1990. kada vraća svoj izvorni naziv (Društvo hrvatskih književnika).

Primjer (obitelj)

- Krajem 15. stoljeća vlasnik Obrovca postao je Juraj Sladović Sladojević, koji je držao posjede i u Pounju. Godine 1571. Maksimilijan II. dao je Jurju i Ivanu Sladojeviću, vojvodama Ivaničkih pješaka, plemićki naslov. Iz dalmatinske loze Sladojevića, 1596. godine, nakon bitke kod Klisa, Ivan i Petar sele iz Poljica u Žumberak. Njihovi se potomci nastanjuju 1615. godine kao vojnici u Senju, a Anton i Jurica, početkom 18. stoljeća u Lešću. Godine 1790. Mate pl. Sladojević iz Lešća seli u Senj te zajedno sa svojom rodbinom mijenja prezime u Sladović. U 19. i 20. stoljeću pojedinci obitelji Sladović obnašali su razne visoke državne, građanske i vojne dužnosti. Među njima se ističu: primarius Eugen Sladović, Matija Sladović (umro 1892), veleposjednik i narodni zastupnik iz Modrušpotoka, od 1881. godine vitez reda Franje Josipa I, a od 1890. godine ugarski plemić, te pravnici Anton i njegovi sinovi Eugen i Tadija Sladović (rođ. 1876). Marija Kovačević, rođena Sladović, udala se za liječnika Milana Kovačevića s kojim je imala kćeri Jelenu Ibler-Kovačević, višu bibliotekarku i Veru Vukčević Kovačević, farmaceutkinju.

Primjer (fizička osoba)

- Rođen je u Vuki kod Osijeka 13. ožujka 1933. Povjesničar. Osnovnu školu pohađao u Vuki, gimnaziju u Požegi i Osijeku, gdje je 1953. god. maturirao i zaposlio se u tvornici „Saponia“. Od 1954. do 1959. studirao povijest i filozofiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je od 1961. do 1970. radio kao asistent za povijest. Nakon obrane disertacije („Agrarni odnosi u Hrvatskoj od sredine XV. do kraja XVII. stoljeća“, 1977), izabran (1978) za docenta, a nešto kasnije i za izvanrednog profesora pri Katedri hrvatske povijesti. Bio je član izdavačkog savjeta časopisa „Kaj“ (1977-1979), godine 1977. postao predsjednik Saveza povijesnih društava Hrvatske, a 1978. predstojnik Odjela za hrvatsku povijest Centra za povijesne znanosti u Zagrebu. Od 1980. godine suradnik HAZU. Umro je 25. prosinca 1995. u Zagrebu.

PRILOG 4

USTROJ STVARATELJA

Donose se podaci o unutarnjem ustroju pravne osobe, bitni za razumijevanje načina na koji je ona obavljala svoju djelatnost.

Primjeri (uprava)

sigurnosna služba), 4. Ured dvorskih poslova (Odsjek za državne i dvorske obrede i svečanosti, Odsjek dvorskog gospodarstva, Lovni odsjek). Vojni je ured imao dva odsjeka: Pobočništvo i Opći odsjek.

Primjer (gospodarstvo)

- Mljekara Bjelovar je u razdoblju 1951-1954. djelovala bez organa samoupravljanja, a samostalno poduzeće „Mljekarska industrija Bjelovar“ imalo je od 1954. u svome sastavu 6 prodavaonica - u Beogradu (4), Ljubljani (2) i Bjelovaru (1). Nakon povratka u sastav „Zagrebačke mljekare“ (1962) Pogon Bjelovar imao je, od 1963, izdvojeno knjigovodstvo, radnički savjet (kasnije savjet radne jedinice), zbor radnika, te komisije i odbore kao pomoćna tijela. Pogon je od 1965. imao opći, proizvodni, sirovinski, tehnički, knjigovodstveni i analitičko-planski odjel, a radnici su birali delegate u radnički savjet „Zagrebačke mljekare“ te u radnički savjet „Agromljekarskog kombinata“, u čijem je sastavu bila „Zagrebačka mljekara“, pa s njom i Pogon Bjelovar (1964-1967). Od 1971. Tvornici sireva Bjelovar pripojena je Poljoprivredna zadruga Rovišće, a 1972. i Poljoprivredna stanica Bjelovar (kao radne jedinice sa samostalnim obračunom). U razdoblju 1970-ih, kad je osnovan OOUR, Sirela je imala 18 organizacijskih jedinica: koordinaciju, pripremu rada, ekonomsko računski centar, komercijalnu poslovnicu, laboratorij, mliječne proizvode, siranu, zriunu polutvrđih sireva, proizvodnju sira Rovišće, zriunu tvrdih sireva, industrijsko pakiranje Gradec, transport, tehničke službe, Poljoprivrednu stanicu Bjelovar, Poljoprivrednu zadrugu Rovišće, društveni standard i servis općih poslova. Godine 1976. u sastav OOUR-a „Sirela“ ulazi OOUR „Kućna radinost“ (koja je bila u sastavu „Zagrebačke mljekare“), kao radna jedinica primarne proizvodnje, te Industrijsko poduzeće Rovišće, kao dio obračunske jedinice PZ Rovišće. Kao samostalna radna organizacija, nakon izdvajanja iz „Zagrebačke mljekare“ (1976), „Sirela“ je imala sljedeće organe upravljanja: radnički savjet, disciplinsku komisiju, odbor samoupravne radničke kontrole, izvršne komisije te koordinacioni odbor kao savjetodavni organ. Proces osnivanja OOUR-a započeo je u lipnju 1978, udruživanjem dvaju OOUR-a: „Centralprodukta“ iz Beograda i „Podunavlja“ iz Novog Beograda, te organiziranjem osnovne djelatnosti „Sirele“ u OOUR-u „Mliječni proizvodi“. Ostale osnovne organizacije i radne zajednice počele su s radom 1980. godine: Osnovna organizacija kooperanata (OOK) „Zadrugar“ Rovišće, OOK „Kooperacija“, OOUR „Sirana Rovišće“ Rovišće, Radna zajednica (RZ) Zajedničke službe i RZ Poljoprivredna stanica Bjelovar. Iste se godine u „Sirelu“ udružuje bivši OOUR „Zagrebačke mljekare“ čija je djelatnost bila plasman mliječnih proizvoda, sad pod nazivom OOUR „Sirelacommerce“ Zagreb. Od prosinca 1979. formalno pravno postoji OOUR „Poljopromet“ Beograd koji je nastao izdvajanjem određenog broja radnika iz OOUR-a „Podunavlje“ Novi Beograd. Međutim već 1980. „Podunavlje“ i „Poljopromet“ se izdvajaju iz „Sirele“, a zbog lošeg poslovanja nad beogradskim OOUR-ima otvoren je stečajni postupak, koji je završen 1984. Godine 1981. OOUR „Sirana Rovišće“ ulazi u sastav OOUR-a „Mliječni proizvodi“, a 1983. u sastav „Sirele“ ulazi i Poljoprivredna zadruga Ivanska (OOK „Ivanska“). Zajedničke poslove (koordinacija, razvojni, pravni, financijsko računovodstveni, plansko-analitički te opći i poslovi društvenog standarda) za udružene osnovne organizacije obavljala je Radna zajednica Zajedničke službe. Organi upravljanja bili su središnji radnički savjet, radnički savjeti ili savjeti radnika i poljoprivrednika u osnovnim organizacija, zborovi radnika te odbori i komisije kao stalna tijela radničkih savjeta. Organizacijska struktura s 5 osnovnih organizacija i 2 radne zajednice funkcionirala je do kraja 1980-ih godina, kada je donesen Zakon o poduzećima (SL SRFJ 77/1988). Najprije su 1988. OOK „Kooperacija“ i RZ

Poljoprivredna stanica Bjelovar pripojene OOUR-u „Mliječni proizvodi“, a zatim su krajem 1989. OOUR „Mliječni proizvodi“ zajedno s OOK „Ivanska“ u sastavu RO „Sirela“ Bjelovar transformirani u društveno poduzeće „Sirela“ industrija mliječnih proizvoda s potpunom odgovornošću Bjelovar. Od OOUR-a „Sirelacommerc“ Zagreb nastala je „SIRMAPROMET“ p.o. Zagreb, dok je od OOK „Zadrugar“ Rovišće nastala Poljoprivredna zadruga „Zadrugar“ p.o. Rovišće. Tri novonastala privredna subjekta su samostalna i kao takva upisana u sudski registar. U razdoblju 1990-1992. „Sirela“ je imala radnički savjet, izvršni odbor radničkog savjeta, poslovodni odbor i disciplinsku komisiju kao organe upravljanja, a dijelovi poduzeća bili su: primarni, proizvodno-tehnički, komercijalni i sektor stručnih službi, svaki sa svojim radnim jedinicama.

Primjer (školstvo)

- Prema podacima iz 1958. godine najviši organ Gimnazije bio je Školski odbor koji je objedinjavao funkcije pedagoških i upravnih organa. Prema Rješenju br. 2153/1-1962, usvojenom od strane Narodnog odbora Kotara Križevci, osniva se jedinstveni Školski odbor kao tijelo upravljanja za Gimnaziju Križevci i Učiteljsku školu. Navedeno rješenje rezultiralo je i organiziranjem jedinstvenog Nastavničkog vijeća za obje škole, iako svaka škola u svom sastavu zadržava i dalje svoje Nastavničko vijeće. Upravne organe u Gimnaziji predstavljaju Radna zajednica, Upravni odbor, Savjet gimnazije, direktor škole i njegov zamjenik. U skladu sa Zakonom o srednjem obrazovanju (NN 30/1971) iz 1972. godine najviše tijelo upravljanja u Gimnaziji je Savjet gimnazije, a izvršni organ je Izvršni odbor. Kao stručna, pedagoška tijela osnivaju se Nastavničko vijeće i stručni aktivisti.

Primjer (udruga)

- Tijela Društva su Skupština, Upravni odbor, Nadzorni odbor, predsjednica, potpredsjednica, tajnica, blagajnica, odbornice. Društvo je imalo podružnice u Karlovcu (studen 1936), Splitu (kolovoz 1939), Bjelovaru (veljača 1940), Sisku (kolovoz 1940), Varaždinu (studen 1940), Petrinji (početak 1941), Dugoj Resi (početak 1941) i Slavanskom Brodu.

Primjer (sindikati)

- Najviši organ sindikata bila je Skupština koja se održavala svake četvrte godine. Između dviju skupština, jednom godišnje održavane su konferencije, a organizacijom je upravljao Republički odbor. Kao njegov izvršno-politički organ postojao je Izvršni odbor. Nadzor nad imovinom i financijskim poslovanjem imao je Nadzorni odbor. Osnovu sindikalnog organiziranja činila je osnovna organizacija koja se osnivala u poduzeću ili ustanovi, a njezini organi bili su skupština, izvršni odbor i nadzorni odbor. Na nižim razinama postojale su i općinske organizacije, gradska organizacija Zagreba i organizacije sindikata zajednica općina. Radi razmatranja pojedinih pitanja od posebnog interesa za pojedinu granu postojale su granske konferencije: Granska konferencija crne metalurgije, Granska konferencija metalurgije obojenih metala, Granska konferencija metalske industrije, Granska konferencija brodogradnje i Granska konferencija elektroindustrije.

PRILOG 5

DJELATNOST STVARATELJA

Donose se podaci o nadležnosti, funkcijama i području djelatnosti (pravne osobe) odnosno zvanjima, zanimanjima i području djelatnosti (fizičke osobe).

Primjeri (uprava)

- Djelatnost je u razdoblju od 1850. do 1924. godine bila podložna brojnim promjenama, kako se mijenjao zakonski položaj županija. Od 1850. do 1861. županija je posredovala između kotareva i viših vlasti (Banska vlada, Namjesništvo). Samouprava je obnovljena 1861. godine, kad je županija dobila i sudbene ovlasti. Od 1870. županijska skupština birala je županijski „upravljajući” odbor, koji je upravljao županijom između dvaju skupštinskih zasjedanja. Od 1870. do 1874. godine oba tijela su imala pravo zaključivanja, ali u okviru ograničenog djelokruga (nadzor nad kotarevima i općinama, posredovanje između općina ili kotareva, sa značajnijim ovlastima i Zemaljske vlade, upravljanje imovinom, dodijeljenim joj zakladama, gradnja crkava, škola, javnih zgrada i sl.). Izvršni organ za obavljanje ovih poslova bio je županijski magistrat. Stvarna nadležnost županije bila je u razdoblju od 1887. do 1924. godine podijeljena između županijske oblasti, velikog župana, županijske skupštine i upravnog odbora. Županijska oblast bila je zadužena za poslove javne uprave županije ako nisu pripadali Vladi, županijskoj skupštini, upravnom odboru ili kotarskim oblastima. Najvažniji poslovi odnosili su se na održavanje javnog mira i poretka u skladu sa zakonima, rješavanje sporova kotareva i općina u drugoj molbi te rješavanje ili nadzor nad poslovima gradnje, sabiranja milodara, eksproprijacija, izdavanja ženidbenih dozvola i putovnica, dozvola za plovidbu rijekama i sl. Veliki župan bio je predstavnik izvršne vlasti i vladin povjerenik, imenovan od kralja na prijedlog bana. Imao je nadzornu ulogu nad samoupravom, političkom i kotarskom upravom. Održavao je županijske skupštine, imao nadzor nad činovnicima i upraviteljima. Djelokrug skupštine: donošenje statuta, rasprava o predmetima od javnog interesa te obraćanje Saboru peticijama, rješavanje teritorijalnih sporova općina i sporova niže uprave, uprava županijskom imovinom, izbor verificacijskog i upravnog odbora, nadzor nad općinskom, kotarskom i županijskom upravom. Od 1902. rješavala je i pitanja komasacije. Djelokrug Upravnog odbora bio je od 1870. do 1886. sužen, zbog položaja koji su tom razdoblju imali niži organi vlasti (od 1870. do 1874. kotarevi i općine, od 1875. do 1886. podžupanije). Kako je to uređeno 1886, u djelokrug su mu pripali poslovi autonomne javne uprave, porezni i disciplinski poslovi. Podređeni su mu bili upravni i općinski organi.
- Delegacija je bila nadležna za cjelokupnu upravu posrednih i neposrednih poreza, te ostalih javnih davanja na svome području. Nadzirala je poslovanje podređenih vlasti, ureda, organa i ustanova, pa je, ukoliko je njihovo poslovanje bilo protivno propisima, imala pravo poništavati odredbe i rješenja što su ih ta tijela donijela. Pripremala je raspravni materijal te ga je uz detaljna izvješća predlagala

Ministarstvu financija Kraljevine SHS. Bila je zadužena za brisanje neutjerivih odnosno neuplaćenih javnih davanja, nameta, pristojbi i novčanih kazni za koje je nastupila zastara te za povrat preplaćenih ili protuzakonito prikupljenih novčanih sredstava. Sklapala je zakonima predviđene pogodbe za pristojbe te ih slala na odobrenje Ministarstvu financija. U pogledu zapošljavanja, premještaja, unapređenja, umirovljenja i reaktiviranja činovnika na svom području, Delegacija je davala prijedloge Ministarstvu financija. Delegacija je preko pripadajućih računovodstava vodila obračune i evidencije o isplatama osobnih dohodaka i mirovina za sve državne i vojne službenike na svom području. U stvarima koje su prekoračivale djelokrug, a njihovo izvršenje je bilo neodloživo, mogla je donijeti odluku bez odobrenja Ministarstvu financija, koje bi bilo zatraženo naknadno. Komunikacija s inozemstvom odvijala se isključivo preko Ministarstva financija.

- Djelatnost Ministarstva za oslobođene krajeve obuhvaćala je uspostavu uprave, državnih i samoupravnih oblasti, ustanova i poduzeća u oslobođenim krajevima, te poduzimanje upravnih mjera kojima će se osigurati javni red i sigurnost, suzbijati protudržavna i protuvjerska djelatnost, osigurati i urediti opskrba i prehrana pučanstva, promet, PTT, sudstvo, školstvo, obnoviti gospodarstvo, kuće, naselja i druga dobra.
- Ministarstvo narodnog zdravlja NRH djeluje kao organ Vlade Narodne Republike Hrvatske na poslovima zdravstvene problematike, kao i na širenju i razvoju zdravstvene preventive na području NRH. U nadležnosti mu je bila i briga za zdravstvene ustanove (bolnice, klinike, lječilišta i dr.), kao i briga za srednju, višu i visoku zdravstvenu nastavu. Ministarstvo je, uz ostalo, izdavalo i prijedloge općih propisa zdravstvene djelatnosti.
- Prema Zakonu o prosvjetno-pedagoškoj službi iz 1986. služba obavlja i koordinira poslove praćenja i unapređivanja odgojno-obrazovnog rada i nadzire ostvarivanje ciljeva i zadataka odgoja i obrazovanja i društvene brige o djeci predškolskog uzrasta. U njezinoj je nadležnosti: izrada i ostvarivanje odgojno-obrazovnih programa; stručno-pedagoški nadzor u organizacijama rada odgoja i obrazovanja; instruktivno-pedagoška pomoć; stručna pomoć kod obrazovanja i stručnog usavršavanja nastavnika i drugih radnika koji rade na poslovima odgoja i obrazovanja; racionalizacija odgojno-obrazovnog rada; pedagoška istraživanja zbog unapređenja odgojno-obrazovne teorije i prakse; izrada normativa prostora, opreme, nastavnih pomagala i sredstava te kadrovskih uvjeta potrebnih za ostvarivanje odgojno-obrazovnih programa; izrada stručnih osnova, pedagoških standarda i normativa rada za valorizaciju odgojno-obrazovnog rada; organizacija odgojno-obrazovnog i rehabilitacijskog rada s djecom i omladinom s teškoćama u razvoju; instruktivno-pedagoška pomoć organizacijama odgoja i obrazovanja s odgojno-obrazovnim radom na jezicima narodnosti; eksperimentalna istraživanja i uvođenje inovacija u odgojno-obrazovnom radu; poslovi profesionalne orijentacije, nomenklature i klasifikacija zanimanja te publicistička djelatnost; unapređivanje obrazovanja djece i naših građana u inozemstvu; pedagoška i informacijsko-dokumentacijska djelatnost za potrebe organizacija udruženog rada (OUR-a) odgoja i obrazovanja te nadležnih samoupravnih interesnih zajednica (SIZ-ova) i

društveno-političkih zajednica; izrada analitičkih podloga i prijedloga za donošenje razvojnih i planskih dokumenata u nadležnim SIZ-ovima.

- U SIZ-u zdravstvenog osiguranja i zdravstva osiguranici sebi i članovima obitelji osiguravaju prava iz zdravstvenog osiguranja, a to su: zdravstvena zaštita u zemlji i inozemstvu, naknada osobnog dohotka u slučaju privremene spriječenosti za rad, naknada putnih troškova, pomoć za opremu novorođenog djeteta, primanja za slučaj smrti korisnika, ortopedska i druga pomagala te sanitarne sprave, zubno-tehnička pomoć i zubno-protetička sredstva.

Primjeri (pravosuđe)

- Distriktualni sudbeni stol Kraljevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije bio je nižestupanjski sud koji je sudio u parnicama za koje je prije bio nadležan Protonotarski sud odnosno u građanskim parnicama sporova oko diobe imovine preminulog između nasljednika.
- U razdoblju do 1954. godine Javno tužilaštvo je obavljalo nadzor nad pravilnim ispunjavanjem zakona, imalo je pravo zakonske intervencije i redovne žalbe, te pravo nadzorne žalbe kod pravosnažnih upravnih rješenja i sudskih odluka. Poduzimalo je zakonom predviđene radnje kod sudova i upravnih organa radi zaštite općenarodne imovine, ispunjavanja državnih privrednih planova i zaštite zakonski utemeljenih prava i interesa države, državnih ustanova i poduzeća, društvenih organizacija i građana, progonilo krivična djela te poduzimalo istražne radnje. Zakonima iz 1954, 1965. i 1977. značajnije je usmjereno prema krivičnom progonu počinitelja krivičnih djela i počinitelja privrednih prijestupa. Tužilaštvo je brinulo o otkrivanju krivičnih djela i pronalaženju počinitelja, postavljalo zahtjeve za pokretanje krivičnog postupka i zahtjeve za progon počinitelja privrednih prijestupa, podizalo i zastupalo optužbu protiv počinitelja krivičnih djela, izjavljivalo redovne i izvanredne pravne lijekove i sl. Budući da je zadržalo funkciju zaštite društvenih interesa i čuvanja zakonitosti, bilo je ovlašteno pokrenuti upravni spor u slučaju da je upravnim aktom bio ugrožen interes društvene zajednice, a republički javni tužilac ga je pokretao kad se predmet nalazio u prvome stupnju u nadležnosti republičkog vrhovnog suda. Predlagalo je nadležnim državnim organima poništenje odluka i akata narodnih odbora grada, donesenih izvan upravnog postupka, ukoliko su one štetile općim interesima. Upozoravalo je državne organe s nadzornim pravima prema pojedinim ustanovama na kršenje zakona u tim ustanovama. Tražilo je odgodu izvršenja sudskih odluka i upravnih rješenja koja nisu usklađena sa zakonom i protiv njih koristilo redovna ili izvanredna pravna sredstva. Također, bilo je dužno primati predstavke, prijave i izjave građana u stvarima iz svoga djelokruga. Prema zakonima iz 1965. i 1977. godine poduzimalo je i radnje određene posebnim zakonima u parničnom, vanparničnom, izvršnom, upravnom i drugim postupcima. Zakon iz 1965. propisao je da se republičko javno tužilaštvo osniva za područje republičkog vrhovnog suda, a onaj iz 1977. da Javno tužilaštvo SRH postupa pred Višim privrednim sudom Hrvatske, Upravnim sudom Hrvatske i Vrhovnim sudom Hrvatske.

Primjer (gospodarstvo)

- Osnovna djelatnost „Sirele“ Bjelovar je otkup, prerada i prodaja mlijeka i mliječnih proizvoda - konzumnog mlijeka, jogurta, maslaca, vrhnja, sirutke u prahu te raznovrsnih sireva. Mlijeko se otkupljivalo u selima na području općina Bjelovar, Čazma, Đurđevac, Vrbovec, Križevci, Koprivnica i Garešnica. Osim u mljekari u Velikim Sredicama mlijeko su prerađivali (kasnije ukinuti) mljekarski pogoni u Dubravi, Gradecu, Žabnu, Drnju, Bregima, Rovišću i dr. Mlijeko i mliječni proizvodi prodavani su najprije u Zagrebu i Bjelovaru, a kasnije na području cijele Jugoslavije. Pojedine vrste sireva prodavane su u europskim zemljama (Italija, Švicarska, Austrija, Danska i dr.) te na tržištu Bliskog Istoka. Usporedo s tehnološkim napretkom, organizacijskom strukturom i područjem otkupa, djelatnost je dopunjavana i proširivana (promet, trgovina, stočarstvo, ratarstvo, voćarstvo, itd.).

Primjer (udruga)

- Po osnutku, Društvo je svojim pravilima definiralo područje djelovanja: udruživanje i podupiranje književnika i unapređenje hrvatske književnosti bez obzira na političke smjerove, kao i briga za interese i ugled staleža te druge oblike potpomaganja svojih članova i njihovih obitelji. Tijekom godina cilj Društva ostao je isti: trajno udruživanje i podupiranje bez obzira na svjetonazore, osobne ili ideološke razlike, samostalno i slobodno odlučivanje o svom ustroju i djelovanju. Po osnutku Saveza književnika Jugoslavije 1946. godine, sve do 1990. godine Društvo je djelovalo kao član Saveza. Danas Društvo djeluje kao dobrovoljna udruga književnika koji žive i djeluju u Hrvatskoj i van nje, čija djela pridonose hrvatskoj književnoj baštini. Povodom značajnih obljetnica (rođenja uglednih književnika i sl.) Društvo organizira književne i znanstvene skupove.

Primjer (fizička osoba)

- Bavio se istraživanjem seljačkih buna, društvenih pokreta i agrarnih odnosa u Hrvatskoj od XV. do XIX. stoljeća te priređivanjem i objavljivanjem izvora. Među radovima najviše se ističu „Seljačka buna 1573.“ (1968), „Popisi i obračuni poreza u Hrvatskoj u XV. i XVI. st.“ (s I. Kampušem, 1976), „Seljačke bune u Hrvatskoj u XVII. st.“ (građa, 1985), „Bune i otpori“, „Seljačke bune u Hrvatskoj u XVII. st.“ (1987). Objavljivao je u nizu zbornika, časopisa i novina („Radovi Filozofskog fakulteta u Zagrebu“, 1963, 1966, 1968, 1969/70; „Arhivski vjesnik“, 1967-1977; „Historijski zbornik“, 1966-1969, 1972-1977; „Kaj“, 1969-1978; „Hrvatsko sveučilište“, 1971; „Radovi Instituta za hrvatsku povijest“, 1972, 1973; „Studentski list“, 1972; „Politika“, 1973; „Vjesnik“, 1973; i dr.).

PRILOG 6

VEZE

Podaci o vezama odabiru se iz normativne datoteke pravnih i fizičkih osoba i obitelji. Ukoliko one nisu upisane u normativnu datoteku podaci o nadređenosti, podređenosti i drugim relevantnim odnosima i vezama stvaratelja donose se u području Napomene o vezama. Ondje se mogu upisati i podaci o tipskim vezama koje stvaratelj ostvaruje s većim brojem drugih stvaratelja (vidi primjer: Javno tužilaštvo Hrvatske).

Primjeri (uprava)

- Delegacija je bila neposredno podređena Ministarstvu financija, a nadređena ili horizontalno vezana s nizom ustanova na području Hrvatske, Slavonije i Međimurja: financijskim ravnateljstvima (direkcijama) (Bjelovar, Gospić, Ogulin, Osijek, Požega, Varaždin, Vukovar i Zagreb), pripadajućim poreznim uredima (Bjelovar, Slavonski Brod, Čakovec, Čazma, Daruvar, Delnice, Đakovo, Garešnica, Glina, Gospić, Gračac, Ilok, Jastrebarsko, Karlovac, Koprivnica, Križevci, Krapina, Krk, Mitrovica, Našice, Nova Gradiška, Ogulin, Osijek, Otočac, Pakrac, Petrinja, Požega, Prelog, Ruma, Senj, Sisak, Slatina, Slunj, Sušak, Varaždin, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zagreb, Zemun, Zlatar), katastralnim institucijama (Kraljevsko nadzorništvo katastralne izmjere, Kraljevsko nadzorništvo katastralne reambulacije, Kraljevski arhiv katastralnih mapa) te s Državnom blagajnom u Zagrebu.
- Financijska direkcija bila je neposredno podređena Ministarstvu financija Kraljevine Jugoslavije, a ne Financijskom odjeljenju Savske banovine. Njoj su neposredno bile podređene porezne uprave, carinarnice, katastarske uprave i financijske kontrole, a djelovale su u skladu sa Zakonom o organizaciji financijske uprave.
- Ministarstvo za oslobođene krajeve povezano je horizontalno ili je nadređeno nizu ustanova zbog potrebne suradnje oko opskrbe područja za koje je nadležno. To su ministarstva i njihova glavna ravnateljstva, poslovne središnjice ili zajednice - Ministarstvo seljačkog gospodarstva - Glavno ravnateljstvo za prehranu, Ministarstvo prometa i javnih radova, Ministarstvo obrta, veleobrta i trgovine, Ministarstvo skrbi za postradale krajeve, Ministarstvo zdravstva i udružbe - Glavno ravnateljstvo za udružbu i društvenu skrb, Ministarstvo državne riznice, Ministarstvo narodne prosvjete, Središnja aprovizaciona poslovnicu, Državna središnjica za novčano poslovanje gospodarskih ustanova (NOPOS), Državna opskrba središnjica (DOPOS), Prodajna središnjica za šećer, Zajednica za prehranu i opskrbu oslobođenih krajeva itd. Povezano je i s teritorijalnim upravnim oblastima: velikim župama, kotarskim oblastima, gradskim poglavarstvima.

Primjer (pravosuđe)

- Javno tužilaštvo Hrvatske bilo je vertikalno povezano sa saveznim javnim tužilaštvom (Javno tužilaštvo DFJ, Javno tužilaštvo FNRJ, Javno tužilaštvo SFRJ) i područnim javnim tužilaštvima (okružna ili oblasna javna tužilaštva), a horizontalno sa sudskim tijelima: Vrhovnim sudom Hrvatske, Upravnim sudom Hrvatske, Višim privrednim sudom, zatim Ministarstvom unutarnjih poslova NR Hrvatske, te raznim upravnim tijelima saveznog i republičkog značaja u vezi s pojedinim područjima kriminaliteta.

Primjer (sindikati)

- Sindikat radnika proizvodnje i prerade metala Hrvatske bio je član Saveza sindikata Hrvatske. Održavao je veze sa srodnim sindikatima u drugim jugoslavenskim republikama i pokrajinama te Sindikatom radnika industrije i rudarstva Jugoslavije u Beogradu, svojim osnovnim organizacijama, drugim sindikatima, SKH, državnim institucijama, gospodarskim subjektima te s drugim organizacijama i institucijama.

Primjer (fizička osoba)

- Njegova djelatnost povezana je s Maticom hrvatskom (bio je njezin upravitelj od 1913. do 1917.) i Katedrom za hrvatsku književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, gdje je bio zaposlen od 1911. do 1926.